

האחר הוא אני - האמנה לקידום חברת מופת

למנהלים שלום,

האמנה "האחר הוא אני" היא חלק מהמהלך הערכי שמוביל משרד החינוך לקידום חברת מופת. מטרת האמנה לשמש אבן יסוד לקידום הערכים המובילים לאורם נרצה לחיות כחברה וכפרטים, לבטא את רוחו של האדם באשר הוא אדם. להוות בסיס להידברות, לסובלנות, להבנה ולשיתוף בין כלל מרכיבי החברה, לנסח עקרונות, כללים, ערוצי פעולה ותקשורת שהם בבחינת המצע עליו ישתתפו חיי קהילת החינוך בין כותלי מוסדות החינוך ומחוצה להם. (מתוך: אתר "[האחר הוא אני](#)")

לפניכם מספר הצעות לשיח ולפעילות בנושא חברת מופת: ערכיה וההתנהגויות הרווחות בקרב חברה.

השיח והפעילות המוצעים בהמשך מאפשרים ללומדים לזהות את יישום הערכים בחברת הילדים ולשוחח על ההתנהגויות העשויות לקדם את תחושת השייכות והמוגנות בכיתה ובבית-הספר. במהלך השיח יכירו הלומדים את האמנה לקידום חברת מופת, יחתמו עליה ויגבשו כללים והסכמות ברוח האמנה וערכיה.

בסיום התהליך מומלץ ליצור אמנה כיתתית ולעודד את הלומדים לפעול לקידום ערכיה תוך אחריות ומחויבות.

חשוב שהמחנכים יעיינו בהצעות לשיח ולפעילות וייצרו את ההתאמות הנדרשות לכיתתם.

ניתן לשתף בתוצרי הפעילות ובאמנות שתיצרו באמצעות פורום "[מפתח הל"ב](#)" או באמצעות האתר: "האחר הוא אני".

בברכה,

אורית צאירי

ממונה על החינוך החברתי-ערכי

באגף א' לחינוך יסודי

יהודית קדש

מנהלת אגף א' לחינוך יסודי

ערכים במילים ובמעשים

שלב ראשון - במליאה

ערכים באיורים

א. המורה תציג ללומדים איורים של סיטואציות חברתיות שבהן בא לידי יישום של ערכים (כמו: נתינה, אחריות, כבוד, סובלנות, שיתוף פעולה, ערבות הדדית).

ב. המורה תזמין את הלומדים לבחור איור ולהמשיך את המשפטים באמצעות סיפור:

לדעתי הילדים באיור מרגישים..., כי...

לדעתי הילדים באיור חושבים..., כי...

לדעתי הילדים באיור אומרים זה לזה...

איורים לדוגמה:

שלב שני - בקבוצות

ערכים בכיתה שלנו

- א. כל קבוצה תקבל מספר איורים ו"כרטיסי ערכים" (מומלץ להכין מראש כרטיסיות המציירות ערכים שהילדים מכירים משיעורי "מפתח הל"ב", כמו: נתינה, אחריות, כבוד, שיתוף והשתתפות ועוד). חברי הקבוצה יתבקשו לזהות אילו ערכים באים לידי ביטוי באיורים השונים ולהסביר איך הערכים שזיהו באים לידי ביטוי באיורים.
- ב. חברי הקבוצה יבחרו אחד מהמסרים הבאים וישלימו אותו:

חשוב שנכבד זה את זה בכיתה, כך כולנו נרגיש.....
ו"אהבת לרעך כמוך" - בשבילנו זה אומר
כשכל אחד מאיתנו שומר על ניקיון הכיתה, כולנו
כשמישהו חושב אחרת ממני, אני מגיב.....
חשוב שנשתף חברים בפעילות, כדי ש
כשאני מבקש סליחה מחבר שפגעתי בו, שנינו מרגישים.....
חשוב שנפנה זה לזה בנימוס, כך כולנו
כשחבר לא מגיע לכיתה מספר ימים, כדאי שהחברים
כשחבר עצוב, חשוב ש.....

שלב שלישי - במליאה

יוצרים אמנה

- א. הלומדים יספרו לחבריהם במליאה על הערכים שזיהו ויציגו את המסרים שהשלימו.
- ב. המורה תסביר מהי אמנה.
- ג. המורה והלומדים ייצרו מהמסרים אמנה וישוחחו על השאלות הבאות:
(למורה: רצוי לנסח את המסרים ככללי התנהגות המוסכמים על ילדי הכיתה)
- * מדוע חשוב שכולנו ננהג בהתאם לאמנה?
- * כיצד נרגיש בכיתה ובבית-הספר אם ננהג כך? מדוע?
- ד. הלומדים יחתמו על האמנה ויתלו אותה בסביבה הלימודית.

למורה:

האמנה היא הסכם, מעין ברית בין ילדי הכיתה.
רעיון האמנה מבוסס על כך שילדי הכיתה מסכימים לקבל על עצמם את הערכים וההתנהגויות לפיהם יפעלו, כמו: נתינה, אחריות, כבוד, קבלת השונה, שיתוף והשתתפות ועוד.
יצירת האמנה מאפשרת לילדים לגבש שפה כיתתית ולבחון את ההתנהגויות שיאפשרו להם להרגיש שייכים ומוגנים.

מתחייבים שיהיה לכולנו טוב ונעים

שלב ראשון - במליאה

טוב ונעים בחברת הילדים

א. המורה תזמין את הלומדים לשתף ברגשות, במחשבות, בבקשות, במשאלות לב שיש להם בהקשר לחברת הילדים בכיתה ובבית-הספר.

ניתן לעשות זאת באמצעות השלמת משפטים, כמו:

נעים לי בכיתה כש...

אני שמח כשחבריי לכיתה...

חשוב לי שחבריי יידעו שאני...

אני רוצה לבקש מחבריי לכיתה ש...

אני רוצה שיידעו עליי ש...

כשאני מגיע לבית-הספר בבוקר אני...

אני אוהב להשתתף ב...

חשוב לי שיכבדו את רצוני ולא...

כשמזמינים אותי להשתתף בקבוצה אני...

אני רוצה שיכבדו את רצוני, ולא...

אני מצפה מעצמי להתייחס לחבריי בצורה...

אני מבקש מחבריי להתחשב ב...

כשאני חולה, חשוב לי...

* מומלץ להציג ללומדים משפטים הרלוונטיים להתנהגויות הרווחות בכיתה, לדפוס ההתקשרות ולמערכות היחסים ביניהם.

ב. המורה תרכז על גבי הלוח ערכים, התנהגויות וציפיות שהוצגו בדברי הלומדים.

ג. נקודות לדיון:

- מי אחראי לכך שנרגיש נעים בכיתה ובבית-הספר? מדוע?
- אילו התנהגויות גורמות לנו לחוש נעים? אילו התנהגויות גורמות לנו לחוש לא נעים? באילו מצבים זה קורה באופן מיוחד? מדוע?
- אילו התנהגויות חשוב שנאמץ על מנת להרגיש נעים בכיתה? מדוע?

שלב שני

אני מתחייב

אישי - כל לומד יניח את כף ידו על גבי שמינית בריסטול וישרטט את קווי המתאר שלה.
במרכז כף היד יכתוב הלומד את שמו והתנהגות אחת שהוא מתחייב לאמץ.
במליאה - כל לומד יציג את ההתנהגות שכתב שיאמץ.

שלב שלישי - במליאה

האמנה לקידום חברת מופת

- א. המורה תסביר את המושגים: "אמנה" ו"חברת מופת" ותקשר אותם לדברים עליהם שוחחו.
- ב. המורה תציג את האמנה לקידום חברת מופת ותברר עם הלומדים את משמעותיה עבור הכיתה בפרט והחברה בכלל.
- ג. נקודות לדיון:
- אילו התנהגויות וערכים הנזכרים באמנה חשוב שנאמץ גם בכיתתנו? האם יש ערך או התנהגות שתמצאו להוסיף ל"כפות הידיים"? מדוע?
 - מדוע חשוב שנחתמו על האמנה? מה מביעה החתימה? ומה אנו מביעים באמצעות החתימה?
 - ד. ילדי הכיתה יחתמו על האמנה ויתלו אותה בסביבה הלימודית לצד כפות הידיים שהכינו.

חברת מופת? זה בידיים שלנו!

שלב ראשון - במליאה

חברת מופת

- א. המורה תשוחח עם הלומדים על משמעות הביטוי "מופת" (אפשר לבחון את הביטוי בהקשרים שונים: התנהגות למופת, יצירת מופת, דמות מופת, "ילד למופת" וכולי).
- ב. המורה תציג את הביטוי "חברת מופת" ותברר עם הלומדים מהי "חברת מופת" בעיניהם:
- כיצד מתנהגים אנשים שחיים בחברה שאנו רואים בה "חברת מופת"?
 - כיצד הם מתייחסים לשונה מהם? (אפשר להתייחס לשונות בגיל, במראה, בדעות, באמונות, ביכולות, בצרכים, בכישרונות, במסורות, במנהגים ועוד).
 - מה הם חושבים על החברה שבהם הם חיים? מדוע?
- ג. המורה תרכז על גבי הלוח את הערכים שציינו הלומדים בדבריהם, כמו: כבוד, נתינה, אחריות, מעורבות חברתית, שוויון, ערבות הדדית.

שלב שני - בקבוצות

מיישמים ערכים בכיתה ובבית-הספר

- א. כל קבוצה תצייר כף יד ותכתוב במרכז את אחד הערכים עליהם שוחחו במליאה.
- ב. חברי הקבוצה יכתבו באצבעות כף היד כיצד עליהם להתנהג על מנת ליישם את הערך (בשיעור, בהפסקה, במסיבה, בטיול, בחוג, בתנועת הנוער ועוד).

שלב שלישי - במליאה

חברת מופת? זה בידיים שלנו!

- א. נציגי הקבוצות יציגו לחבריהם במליאה את הערך ואת ההתנהגויות עליהם שוחחו.
- ב. נקודות לדיון:
- כיצד יישום הערכים וההתנהגויות יתרום לנו ככיתה וכחברה? (השפעות בתחום הלימודי ובתחום החברתי; השפעות על היחיד ועל הקבוצה; השפעות על הרגשות).
 - מי אחראי ליישם זאת? מדוע?
 - כיצד הדברים עליהם שוחחנו מתקשרים לחברת מופת?
- ג. המורה תציג את האמנה לקידום חברת מופת ותברר עם הלומדים:
- אילו התנהגויות וערכים הנזכרים באמנה חשוב שנאמץ גם בכיתתנו? האם יש ערך או התנהגות שתמצאו להוסיף ל"כפות הידיים"? מדוע?
 - מדוע חשוב שנחתום על האמנה? מה מביעה החתימה? מה אנו מביעים באמצעות החתימה?
- ד. ילדי הכיתה יחתמו על האמנה ויתלו אותה בסביבה הלימודית לצד כפות הידיים שהכינו.

משרד החינוך

"האחר הוא אני" אמנה לקידום חברת מופת

"דولة إسرائيل ستكون مفتوحة للهجرة اليهودية ولجميع الشتات; ستعمل على تطوير البلاد لمصلحة جميع مواطنيها; ستكون مبنية على أسس الحرية، العدالة والسلام على نور رؤيا أنبياء إسرائيل; ستحقق المساواة الاجتماعية والسياسية الكاملة في الحقوق لجميع مواطنيها بلا تمييز في الدين، العرق والجنس; ستضمن الحرية الدينية، حرية التعبير، اللغة، التربية والثقافة.

(عن وثيقة الاستقلال)

تهدف الوثيقة إلى تعزيز إرساء مجتمع مثالي، وأن تكون حجر أساس لتنمية القيم الرائدة التي نريد أن نعيش في ضوئها كمجتمع وكأفراد، وإلى ربط جميع الشركاء في العمل التربوي معًا: الطلاب، المعلمين، رجال التربية وأهل حول أساسيات المساواة والعدالة التي تعتبر بنية أساسية لوجود كل مجتمع إنساني. للتعبير عن روح الإنسان من حيث كونه إنسانًا. لتحقيق رؤيا أنبياء إسرائيل، كي تكون أساسًا للحياة، للتسامح، للفهم وللتعاون بين كافة مركبات المجتمع. لصياغة مبادئ، قواعد، قنوات عمل واتصال تكون بمثابة أرضية تؤسس عليها حياة المجتمع التربوي داخل جدران المؤسسات التربوية وخارجها.

نحن الموقعون أدناه نلتزم بـ:

1. أن نعمل على تعزيز مجتمع مثالي مؤسس على محبة الإنسان لكونه إنسانًا، بروح وثيقة الاستقلال وعلى ضوء قيم إسرائيل كدولة يهودية وديموقراطية.
2. أن نقوم بخطوات تدفع الحياة نحو الامام على ضوء قيم كرامة الإنسان، المساواة والعدالة، من خلال صقل هوية شخصية، جماهيرية وقومية.
3. أن نلبي مسؤولية شخصية واجتماعية في الحفاظ على حقوق البشر وحرّياتهم.
4. أن ننمي قيم العدالة الاجتماعية، التكافل، التضامن والحرص على كل إنسان لكونه إنسانًا.
5. أن نعرف بحق كل إنسان في أن يعيش حياته وفق قيمه الأخلاقية ووفق معتقداته، بشكل ذاتي ومستقل، طلالًا لا يسيء إلى حرية الآخر.
6. أن نلبي التسامح، الإنسانية، المبالاة، التفهم، والحساسية لحاجات الآخر. أن نكون واعين لحقيقة أنه في حالات معينة كل شخص منا هو "الآخر".
7. أن ندافع عن حقوق المستضعفين، الذين يستصعبون العمل من أجل أنفسهم والدفاع عن أنفسهم. وأن نتحدث باسمهم ونعبر عن تطلعاتهم.
8. أن نحافظ على حقوق الأقلية، أن نحرص على حاجاتها، أن نتيح لها التعبير عن صوتها وعن ثقافتها.
9. أن لا نقف جانبًا أمام ظواهر العنف، العنصرية، الظلم، عدم العدالة، الإساءة إلى الآخر وأن نعمل على استنكارها والحد منها.
10. أن نعمل على تنمية التداخل الاجتماعي، التفطع، التعاون والعطاء من أجل الآخرين.

"האחר הוא אני" אמנה לקידום חברת מופת

"מדינת ישראל תהא פתוחה לעלייה יהודית ולקיבוץ גלויות; תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה; תהא מושתתת על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונו של נביאי ישראל; תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע וסמ; תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות".

(מתוך מגילת העצמאות)

מטרת האמנה היא לקדם את כינונה של חברת מופת, לשמש אבן יסוד לקידום הערכים המובילים שנרצה לחיות לאורם כחברה וכפרטים ולחבר את כל השותפים למעשה החינוכי - תלמידים, מורים, אנשי חינוך והורים - סביב יסודות של שוויון וצדק המשמשים תשתית לקיומה של כל חברה אנושית; לבטא את רוחו של האדם באשר הוא אדם: לממש את חזונו של נביאי ישראל ולהיות בסיס להידיברות, לסובלנות, להבנה ולשיתוף בין כלל מרכיבי החברה; לנסח עקרונות, כללים וערוצי פעולה ותקשורת שיהיו המצע שחי" קהילת החינוך בין כותלי מוסדות החינוך ומחוצה להם ישתתפו עליה.

אנחנו מתחייבים:

1. לפעול לקידום של חברת מופת המבוססת על אהבת האדם באשר הוא אדם ברוח מגילת העצמאות ולנוכח ערכיה של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית;
2. להוביל מהלכים המקדמים חיים לאורם של ערכי כבוד האדם, שוויון וצדק, חוך גיבוש זהות אישית, קהילתית ולאומית;
3. לגלות אתריות אישית וחברתית בשמירה על זכויותיהם של בני האדם ועל חירותם;
4. לקדם ערכים של צדק חברתי, ערבות הדדית, סולידריות ודאגה לכל אדם באשר הוא נברא בצלם אלוהים;
5. להכיר בזכותו של כל אדם לחיות את חייו על פי ערכיו ועל פי תפיסת עולמו באופן עצמאי; כל עוד אינו פוגע בזכויותיו של האחר;
6. לגלות סובלנות, אנושיות, אכפתיות, הבנה ורגישות לצרכיו של האחר ולהיות מודעים להיותו של כל אחד מאתנו "אחר" במצבים מסוימים;
7. להקן על זכויות החלשים חסרי הישע, המתקשים לפעול למען עצמם ולהקן על עצמם, ולהיות להם לפה;
8. לשמור על זכויות המיעוט, לדאוג לצרכיו ולאפשר לו להביע את קולו ולשמר את תרבותו;
9. לא לעמוד מהצד נוכח תופעות של אלימות, נזענות, עוולות, חוסר צדק ופגיעה באחר ולפעול להקטנתן ולמינוןן של תופעות אלו;
10. לפעול לקידום מערכות חברתיות, התנדבות, עזרה הדדית ונתינה למען הזולת.

שרת התרבות והספורט - לימור לבנת

שר החינוך - הרב שי פירון

ראש הממשלה - בנימין נתניהו

נשיא המדינה - שמעון פרס